

Aktuālie patvēruma procedūru jautājumi Latvijā

Džena Andersone, jurists
Latvijas Cilvēktiesību centrs
29.04.2013.

Projekts Nr. AK/LCC/EBF/2011/3
Projektu līdzfinansē Eiropas Savienība

Likumprojekts "Grozījumi "Patvēruma likumā" (Nr. 579/Lp11)

Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisija

<http://saeima.lv/lv/likumdosana/likumdosanas-datu-baze>

Priekšlikumi no Latvijas Cilvēktiesību centra, Tiesībsarga biroja
un Saeimas Juridiskās komisijas likumprojektam «Grozījumi
Patvēruma likumā»

LCC Atzinums par likumprojekta "Grozījumi "Patvēruma likumā"
13.punkta priekšlikumu (par izmaiņām 19.pantā)

Likumprojekts "Grozījumi "Patvēruma likumā""

(Nr. 579/Lp11)

Galvenās izmaiņas:

9.pantā – Aizturēšanas pamatu paplašināšana

"4) ir pamatots iemesls uzskatīt, ka patvēruma meklētājs iesniedza iesniegumu tikai tādēļ, lai kavētu vai izjauktu lēmuma par piespiedu izraidīšanu izpildi;

5) jānodrošina šā likuma 12.panta 4.punktā minētā lēmuma izpilde."

LCC viedoklis par priekšlikumu

- Tiek radītas nesamērīgi plašas interpretācijas iespējas, kas ir pretrunā ar principu, ka aizturēšana ir piemērota kā samērīgs līdzeklis tikai pēc rūpīgas izpētes par tās nepieciešamību katrā konkrētā gadījumā.
- Tiek ieviesta automātiska aizturēšana attiecībā uz patvēruma meklētājiem, kas atrodas Dublinas procedūrā, kā arī pārkāpts princips, ka aizturēšana ir izņēmuma līdzeklis, kas var tikt pamatots tikai ar leģitīmu mērķi.

**19.panta papildināšana ar 5 punktiem, kad
iesniegums skatāms saīsinātā kārtībā vai
robežprocedūrā**

6) patvēruma meklētājs nav iesniedzis informāciju, lai ar augstu ticamības pakāpi varētu noteikt viņa identitāti vai valstspiederību, vai pastāv iespējamība, ka viņš ļaunprātīgi ir iznīcinājis vai izmetis identitāti apliecinošu vai ceļošanas dokumentu, kas būtu varējis palīdzēt noteikt patvēruma meklētāja identitāti vai valstspiederību;

7) patvēruma meklētājs ir iesniedzis nekonekventu, pretrunīgu, neticamu vai nepietiekamu informāciju, kas rada pieņēmumu, ka viņa prasība saistībā ar viņa vajāšanu šā likuma 20.panta izpratnē vai smaga kaitējuma draudiem šā likuma 23.panta izpratnē nav pārliecinoša;

**19.panta papildināšana ar 5 punktiem, kad
iesniegums skatāms saīsinātā kārtībā vai
robežprocedūrā**

8) patvēruma meklētājs nelikumīgi ieceļojis Latvijas Republikas teritorijā vai nelikumīgi paldzinājis savu uzturēšanos valstī un bez vērā ņemama iemesla nav iesniedzis iesniegumu agrāk;

9) patvēruma meklētājs nepiekrīt pirkstu nospiedumu noņemšanai;

10) patvēruma meklētājs ir bijis izraidīts no Latvijas Republikas, jo radījis draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai un drošībai un saskaņā ar Imigrācijas likuma noteikumiem iekļauts to ārzemnieku sarakstā, kuriem ieceļošana Latvijas Republikā ir aizliegta."

LCC viedoklis par priekšlikumu

- plašas interpretācijas iespējas
- sašaurina personas pieeju parastajai patvēruma procedūrai
- nesaskan ar EK priekšlikumu par Procedūru direktīvu
- netiek ņemts vērā starptautiski atzīts princips, ka patvēruma meklētājiem nedrīkst izvirzīt nereālas prasības attiecībā uz identitāti un valstspiederību apliecinājošu dokumentu iesniegšanu (6., 7.punkts)
- pretrunā ar principu, ka patvēruma meklētājus nedrīkst sodīt par nelikumīgu ierašanos valstī, un tas nesaskan ar EK priekšlikumu par Procedūru direktīvas atrunu (fakts, ka iesniegums par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu tika iesniegts pēc neregulārās ierašanās valsts teritorijā vai uz robežas, tostarp tranzītzonā, kā arī dokumentu neesamība vai viltoti dokumenti, netiks automātiski uzskatīti par pamatu paātrinātās un/vai robežprocedūras pielietošanai) (8.punkts)

LCC viedoklis par priekšlikumu

- Nav ievērota neizraidīšanas (*non-refoulement*) principa absolūtā daba (avoti – ANO Ženēvas konvencija par bēgļa statusu, ANO Konvencija pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai cieņu pazemojošiem apiešanās un sodīšanas veidiem, ANO Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, EP Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, ECT Soeringa lieta (Soering v. United Kingdom), 07.07.1989, Eiropas Savienības pamattiesību harta (10.punkts)

Pieteikuma tulkošana (30.p.)

- Ņemot vērā Valsts valodas likuma 10.pantu, tiesā netiek pieņemti pieteikumi citā valodā, izņemot valsts valodu, bez pievienota tulkojuma. Šobrīd pieteikumu tulkošanas pienākums ir Patvēruma lietu nodaļai, kas tulkojumu kopā ar lietas materiāliem nosūta tiesai. Praksē lielākajai daļai patvēruma meklētāju nav iespēju nodrošināt tulkojumu par saviem līdzekļiem, jo īpaši 10 darbdienu laikā, turklāt nav arī informācija un iespēja to meklēt valodas barjeras dēļ.
- LCC rekomendē saglabāt pašreiz spēkā esošo regulējumu, kas nosaka atbildīgās iestādes pienākumu tulkot šā panta otrās daļas 3.punktā minēto pieteikumu.

Atklāti jautājumi

- PM izmitināšanas vieta robežprocedūras laikā
- Zināšanas, apmācības atbilstoši direktīvai 2005/85/EK
- Statusu un piešķirtās aizsardzības satura izlīdzināšana (termiņi u.c.)
- Neaizturēšanas prezumpcija likumā
- Juridiskās palīdzības pieejamība praksē (robežprocedūra, termiņi)

Paldies par uzmanību!